

BATA ISTVÁN

1910. március 5. Tura, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye -
1982. augusztus 17. Budapest



MTI/MTVA Fotóarchívum/Járai Rudolf

FŐBB TISZTSÉGEI

A Magyar Néphadsereg vezérkari főnöke	1950. október 7.-1953. augusztus 11.
Az MDP KV póttagja	1951. március 1.-1953. június 28.
Az MDP KV tagja	1953. június 28.-1956. október 31.
Az MDP PB póttagja	1953. június 28.-1956. október 24.
Honvédelmi miniszter	1953. július 4.-1956. október 27.


PÁLYÁJA

Apja, Bata István napszámos, mezőgazdasági cseléd volt, anyját Benke Júliának hívták. Fia, Bata László 1950-től 1959-ig a politikai rendőrségen szolgált, 1953-1956 között – megszakítással – a katonai elhárításnál volt osztályvezető.

Hat elemiit végzett. 1923-ban került fel Pestre, ahol kifutófiúként, tejhordóként dolgozott, majd a Budapest Székesfőváros Közlekedési Rt.-nél (BSZKRT) lett váltókezelő, kalauz, 1936-tól villamosvezető, közben 1934. októbertől 1935. szeptemberig katonai szolgálatot teljesített.

1930-ban belépett a Magyarországi Szociáldemokrata Pártba, majd 1938-ban kilépett. 1935-től a villamos alkalmazottak szakszervezetének titkára, 1939-től központi vezetőségi tagja volt. 1933-ban került kapcsolatba a Kommunisták Magyarországi Pártjával, mozgalmi munkája miatt 1942-ben besorozták egy büntetőszázadba, de hamarosan leszerelték. 1943 tavaszán illegális kommunista tevékenység miatt hat hónap fogházra ítélték, amelyet felfüggesztettek, s a próbaidő tartamára rendőri felügyelet alá helyezték. 1944. decemberben egy bombaszilánktól fél szemére megvakult.

1945-től a BSZKRT Szépilona kocsisínében állomásvezető, a Magyar Kommunista Párt üzemi végrehajtó bizottságának és a Közalkalmazottak Szakszervezete Központi Vezetőségének tagja volt. 1947-től függetlenített pártfunkcionáriusként (káderesként) dolgozott a BSZKRT-ban. 1949. június 1-jén pártutasításra – minden katonai előképzettség nélkül, egyből ezredesi rangban – hivatásos állományba vették, s az Országos Légvédelmi Parancsnokság parancsnokának helyettesévé, 1950. augusztus 1-jén parancsnokává, 1950. október 7-én a Magyar Honvédség (1951. június 1-jétől Magyar Néphadsereg) vezérkari főnökévé nevezték ki, közben 1950. május 23-án vezérőrnagyi, október 7-én altábornagyi rangot kapott. 1951. márciusban a Magyar Dolgozók Pártja



Központi Vezetőségének póttagja, 1953. júniusban a KV rendes tagja és a Politikai Bizottság póttagja lett. Egyike volt azon katonatiszteknek, akik a ludovikás kommunisták félreállítását követően a párthű népi kádereket képviselték a hadseregben.

1953. július 4-én Farkas Mihály utódként kinevezték honvédelmi miniszternek, ezért augusztus 11-én megvált vezérkari főnöki tisztétől. 1955. május 14-én Hegedüs András miniszterelnökkel együtt ő írta alá a Varsói Szerződés alapító okmányát. Az MDP KV 1956. október 23-áról 24-re virradó éjjelen tartott ülésén miniszteri funkciójából fakadóan tagja lett a felkelés leverésének irányítására akkor felállított Katonai Bizottságnak, de a PB-ből kimaradt, október 27-én a kormányból is eltávolították. Ezt követően a tököli szovjet katonai bázisra menekült, ahonnan 1956. október 29-án Moszkvába repült. 1956. október 31-én távollétében tartalékállományba helyezték, november 16-án kizárták a pártból. 1958. szeptemberben térhetett vissza Magyarországra, 1959. februárban az Elnöki Tanács rendfokozatától is megfosztotta (1954-től már vezérezredes volt). Ezután a Budapesti Közlekedési Vállalatnál (BKV) remízigazgató lett, majd a vállalat baleset-elhárítási osztályának vezetőjeként dolgozott.

IRODALOM

Ács Tibor-Balogh Gyula-Bencze László: *Honvédelmi miniszterek, 1848–1994*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1994.

Okváth Imre: *A katonai elit metamorfózisa, 1945–1950*. In *Katonai perek, 1949–1958*. Szerkesztette uő. Történelmi Hivatal, Budapest, 2001.

Maruzs Roland: *Tábornoki kar, 1945–1956*. HK Hermanos Kiadó, Budapest, 2011. 25–27.

Böhlöny József-Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004*. Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 286–287.